

STANDARDSPALTEN

med **Mathias Lundin** Svetskommissionen

Som de flesta känner till är vi i Sverige genom avtal med CEN tvingade att implementera EN-standarder (som SS) och dra in motsvarande nationella standarder.

TILLÄMPNING AV STANDARDER

Fördelen när EN-standarder också är ISO-standarder är att våra nationella standarder är tillämpade globalt. I grund och botten handlar det om tillgänglighet. Man kan göra en referens och säkert veta att en underleverantör på andra sidan jordklotet har tillgång till standarden genom sitt nationella standardiseringsorgan.

Många av de EN-standarder som utvecklades för 20 år sedan har en motsvarande ISO-standard som publicerades samtidigt och oftast är identisk. Nu är strävan att huvuddelen av EN-standarderna också ska vara internationella och vi har fått vänja oss vid att standarderna byter beteckning.

MEKANISK PROVNING AV SVETSAR

Som exempel på ovanstående är det nu aktuellt med implementering av flera ISO-standarder för mekanisk provning som EN ISO. Tabellen nedan visar vilka standarder som nu genomgår proceduren (Unified Acceptance Procedure, UAP) och som därmed byter beteckning. Dessa ISO-standarder är tekniskt sett identiska med motsvarande EN och byter bara beteckning. Om dessa i framtiden skulle revideras sker detta som ISO-projekt.

STANDARDER FSW

Förslaget till standarden för friktionsomrörningssvetsning (fsw) av aluminium består av fem delar och har godkänts för slutomröstning vilken inleds i slutet på året. Standarden får beteckningen SS-EN ISO 25239, Friktionsomrörningssvetsning – aluminium, med de fem delarna:

Del 1: Termer och definitioner

Nyligen fastställda standarder (endast på engelska)

SS-EN ISO 17672:2010	Hårdlödning – tillsatsmaterial
SS-EN ISO 5173:2009	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – bockprov
SS-EN ISO 23279:2010	Oförstörande provning av svetsar – ultraljudsprovning – karaktärisering av indikationer i svetsar
SS-EN ISO 17635:2010	Oförstörande provning av svetsar – allmänna regler för metalliska material

Del 2: Utformning av svetsar

Del 3: Kvalificering av svetsoperatörer

Del 4: Specifikation för och kvalificering av svetsprocedurer

Del 5: Krav för kvalitet och provning

Standarden kommer med säkerhet bli godkänd vid slutomröstningen och det sker inga tekniska förändringar. Du som medverkar i standardiseringsarbetet på Svetskommissionen och har tillgång till förslagen har möjlighet att använda dessa redan nu.

FAKTA FSW

Friktionsomrörningssvetsning (Friction Stir Welding/FSW) sammanfogar arbetsstycket i fast tillstånd, utan att materialet vid någon tidpunkt övergår i smält fas. Fogytorna tvingas samman under värme och kraftig deformation och bildar en mycket homogen svets med hög kvalitet. Tekniken kan liknas vid fräsning, men inget material avverkas utan det pressas förbi tappen och fyller upp bakom. **Fördelar: inget tillsatsmaterial, ingen råge, inget sprut, liten värmepåverkan**

ISO	Motsv. EN	Titel	Kommentar
ISO 9016	EN 875	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – slagprovning – provstavslägen och anvisningsriktning	UAP pågår
ISO 5178	EN 876	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – dragprovning i längdriktningen på svetsgods i smältsvetsförband	UAP pågår
ISO 4136	EN 895	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – dragprovning i tvärriktning	UAP pågår
ISO 9015-1	EN 1043-1	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – hårdhetsprovning – del 1: Hårdhetsprovning på bågsvetsförband	UAP pågår
ISO 9015-2	EN 1043-2	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – hårdhetsprovning – del 2: Mikrohårdhetsprovning på svetsförband	UAP pågår
ISO 9017	EN 1320	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – brytprovning	Kvarstår som EN tillsvidare
ISO 17639	EN 1321	Mekanisk provning av svetsar i metalliska material – makroskopisk och mikroskopisk undersökning av svetsar	Kvarstår som EN tillsvidare
ISO/TR 16060	CEN/CR 12361	Förstörande provning av svetsar i metalliska material – etsmedel för makroskopisk och mikroskopisk undersökning	Kvarstår som CEN/TR tillsv.

VILL DU VETA MER?

Mer information om svetsstandard finns på www.svets.se/standard. Som medlem i Svetskommissionen och SIS är du (ditt företag) välkommen att medverka i någon Arbetsgrupp standardisering, AGS, och även som svensk representant eller expert i de europeiska eller internationella grupperna. Detta ger god kunskap och påverkansmöjligheter med tillgång till standarder, förslag och ett kunnigt nätverk.